

เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อคิดเห็นและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระบรมราชาโชวาท ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัย วิชาการศึกษา ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 โคกกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการให้การศึกษา ไว้ว่า

การให้ศึกษานั้น กล่าวโดยวัตถุประสงค์แท้จริง คือการสร้างสรรคความรู้ ความคิด พร้อมทั้งคุณสมบัติและจิตใจที่สมบูรณ์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เพื่อช่วยให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและราบรื่น ทั้งสามารถบำเพ็ญประโยชน์สุข เพื่อตนเอง เพื่อส่วนรวมได้สมควรแก่โอกาส บทบาทที่การศึกษาพึงมีฝ่ายทุกระดับ ควรจะไต่เน่งทำงาน เพื่อวัตถุประสงค์นี้ยิ่งกว่าสิ่งอื่น

ในการที่จะให้คนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง รามรื่นและสามารถบำเพ็ญประโยชน์สุขเพื่อตนเองและส่วนรวมได้นั้น เราจะต้องพัฒนาที่ตัวบุคคล เป็นเบื้องต้น เพราะ "คน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการที่เราจะพัฒนาสังคมและประเทศชาติ "ครู" เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องมอบหมายจากสังคมให้ทำหน้าที่ "พัฒนาคน" โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูวิชาสังคมศึกษา มีบทบาทในการสร้างเสริมชีวิตของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อมมากที่สุด"²

¹ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช, พระบรมราชาโชวาทและพระราชดำรัส (พระนคร: การไฟฟ้าฝ่ายผลิต, 2516).

² จีราพร พรหมภักดิ์, "การสอนสังคมศึกษา," ศูนย์ศึกษา, 11 (ตุลาคม, 2507), หน้า 57.

ปัจจุบันมีปัญหาสังคมหลายอย่างที่ เกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม หากพิจารณา เพียงผิวเผินก็ทำให้เห็นว่า สิ่งทีบุคคลในสังคมประพฤติปฏิบัติแล้วก่อให้เกิด ปัญหาแก่สังคม หรือส่วนรวมนั้น เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคม แต่หากลองพิจารณา ให้ลึกลงไป ทำให้มาคิดว่า การจัดการศึกษาให้แก่บุคคลในสังคมบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้เพียงใด โดยเฉพาะเกี่ยวกับหลักสูตร ปี พ.ศ. 2503 คณะกรรมการวางแผน ฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา³ ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักสูตรไว้ว่า

...จากผลการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา โดยคณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตร ประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการไคร่ระบุว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่นี้ กำหนดความมุ่ง หมายไว้มากมายเกินกำลังที่ควรทำไปจะปฏิบัติใหม่บรรลุผล ความมุ่งหมายอันมากมาย นั้น มีใดอันหนึ่งถึงความสอดคล้องกับลำดับวุฒิภาวะของ เด็ก เป็นสากล เกินไปมิได้ คงอยู่บนความเป็นจริงแห่งแผ่นดินไทย และมีลักษณะ ค่าโครงสร้างไปเขียนแบบ เรียนมากกว่าจะเป็นหลักสูตรที่แท้จริง เพราะมีใดกำหนดคึกิจกรรมากรเรียน วิธี สอนไว้แต่อย่างใด และที่ซ้ำร้ายยิ่งไปกว่านั้นก็คือในขณะที่หลักสูตรมุ่ง เน้นความรู้สึก และค่านิยมต่าง ๆ แต่แบบเรียนและขอเท็จจริงในกระบวนการเรียนมุ่ง เน้นไปทาง คำนวณ ความจำ ฉะนั้น ความมุ่งหมายอันกว้างขวางงวมในหลักสูตรจึงหาได้ บรรลุผลอันปลายแต่อย่างใดไม่

...มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ให้เห็นว่าหลักสูตรไม่สามารถสื่อความหมายกับครูผู้ที่จะนำไป ใช้อย่างไร หลักสูตรมีโครงสร้างอย่างไร วิธีการเรียน วิธีสอน และการจัดหน้ากิจกรรม พอดีที่จะ เป็นแนวให้ครูและนักเรียนนำไปปฏิบัติได้เลย ครูยึดแบบเรียนของ เด็ก เป็น ที่พึ่งสำคัญ การ เรียนทุกวิชาเป็นไปในลักษณะท่องบนข้อความในแบบ เรียนทั้งสิ้น และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการ เรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำมากทุกวิชา จนกระทั่งผู้ที่จบ ป. 4 ไปแล้วไม่อยู่ในสภาพที่จะนับได้ว่า เป็นครูหนังสือ มีจำนวนประมาณร้อยละ 34 ของผู้จบ ป. 4 ทั้งหมด

นอกจากนี้ ดร. สุมิตร คุณานุกร⁴ ได้กล่าววิจารณ์เกี่ยวกับหลักสูตร ไว้ว่า
"ความมุ่งหมายของหลักสูตรฉบับ ปี พ.ศ. 2503 นั้นมีไ้มุ่งแต่จะใหญ่เรียนมีวิชาความรู้เพื่อ

³ คณะกรรมการวางแผนฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, แนวทางปฏิรูปการศึกษา สำหรับรัฐบาลในอนาคต (พิมพ์ครั้งที่ 2 พระนคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ทโปรดักชั่น, มกราคม, 2518), หน้า 19 - 20.

⁴ ดร. สุมิตร คุณานุกร, "แนวคิดเรื่องการจัดตารางสอน," วิทยาสาร, 26 (20 มกราคม, 2518), หน้า 33.

สอบไล่ได้แต่ประการเดียว แต่ยังคงครอบคลุมถึงการที่จะพัฒนาผู้เรียนในค่านอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ความเป็นพลเมืองดี ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม มีเหตุผล มีศีลธรรม มีความสามัคคี แต่เนื่องจากการปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการเลือกเนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่จะมาให้ผู้เรียน ผู้สอน กำรผลิตแบบเรียน การจัดการการสอนและการวัดผลเหล่านี้ไม่สอดคล้องและส่งเสริมให้ ความมุ่งหมายเหล่านี้สำเร็จผลได้ หมายความว่า การสอนครุศึกษาคือความรู้ แต่ไม่สอนโดยผู้ใหญ่วิทยากรใหญ่เรียนได้หัดคิด หัดหาเหตุผล... ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้โดยวิธีการต่าง ๆ กัน เช่น มีทั้งการฟังคำบรรยาย การอภิปราย การทดลอง การค้นคว้าด้วยตนเอง การแสดงความคิดเห็น ฯลฯ ขอผิดพลาดเล็ก ๆ น้อยตามจุดต่าง ๆ เหล่านี้เองที่กีดกันไม่ให้ความมุ่งหมายที่มีค่า เหล่านี้บรรลุถึงความสำเร็จ

ศาสตราจารย์สมน อมรวิวัฒน์⁵ ได้กล่าวว่า

ทุกวันนี้ ครูยึดกันว่าแบบเรียนคือแบบพิมพ์ของ เนื้อหาที่เรียน ต้องสอนให้เหมือนแบบเรียน ตรงแบบเรียน จบแบบเรียนจะสอนแตกต่างหรือเกินไปจากนั้นไม่ได้ แบบเรียนจึงมีอำนาจมากจนเกือบจะกล่าวได้ว่า หนังสือแบบเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการสอนของครูยิ่งกว่าหลักสูตรควยซ้ำ

เฮฟเบิร์น⁶ ได้กล่าวไว้ว่า "หลักสูตรสังคมศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการอย่างรีบด่วนของสิ่งแวดล้อม การตอบสนองของวิชาสังคมศึกษาเป็นจุดอ่อนและขาดระบบกับการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเก่าไปสู่โครงการใหม่ ๆ" จะเห็นว่าความบกพร่องส่วนหนึ่งที่ทำให้ความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ประสบผลสำเร็จนั้น มาจากกิจกรรมการสอนหรือวิธีการสอนของครู และหนังสือแบบเรียนเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนได้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง เช่น แบบเรียนลาสมัย ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของท้องถิ่น และเนื้อหาผิดใน

⁵ ศาสตราจารย์สมน อมรวิวัฒน์, "การใช้หนังสือเพื่อการสอนสังคมศึกษา," หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา (พระนคร: วงศ์สว่างการพิมพ์, 2516), หน้า 245.

⁶ Mary A. Hepburn, "Environmental Socialization and the Social Studies," The High School Journal, LVI (April, 1973), p. 305.

เรื่องนี้ ดร. คุณหญิง อัมพร มีสุข⁷ ผู้อำนวยการกองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวว่

...จะปรับปรุงแก้ไขแบบเรียนทุกระดับชั้น หลักสูตรบางวิชาเก่าทันสมัย การปรับปรุงก็ง่กล่าวก็เพื่อให้ออกคลอด้กับนโยบายปฏิรูปการศึกษา...

...จะทำการแก้ไขแบบเรียนทุกระดับชั้นในวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และสังคมศึกษา โดยจะตั้งคณะกรรมการแต่ละชุด รวบรวมสิ่งบกพร่องในหลักสูตรว่าสมควรจะแก้ไขอย่างไร

ดร. คุณหญิง อัมพร มีสุข⁸ ได้กล่าวเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนไว้อีกว่

ขอร้องให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครองและประชาชนทุกคนได้ช่วยกันตรวจสอบตำราเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อที่ลูกหลานของเราจะได้มีตำราเรียนที่ถูกต้องต่อไป

...การปรับปรุงตำราเรียนนั้นได้พยายามดำเนินการอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับความจริงหรือความเปลี่ยนแปลงของสังคม...

การปรับปรุงตำราเรียนนั้นจะคงให้ออกคลอด้กับหลักสูตรและจะต้องดำเนินการในคานการฝึกหัดครูไปพร้อม ๆ กัน

นอกจากนี้ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต⁹ ประธานกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้กล่าวถึงหลักการและมาตรการในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบและกระบวน 10 ประการ

⁷ ดร. คุณหญิง อัมพร มีสุข, "จะปรับปรุงแบบเรียน," วิทยาสาร, 25 (10 สิงหาคม, 2517), หน้า 5.

⁸ ดร. คุณหญิง อัมพร มีสุข, "กรมวิชาการแก้ไขปรับปรุงตำราแบบเรียนให้ทันกับความจริงและความเปลี่ยนแปลงของสังคม," วิทยาสาร, 25 (20 ตุลาคม, 2517), หน้า 4.

⁹ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต, "หลักการและมาตรการในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบและกระบวนการ 10 ประการ," วิทยาสาร, 26 (1 มกราคม, 2518), หน้า 4.

ซึ่งจะขอนำมากล่าวเป็นบางข้อว่า

...ให้ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เนื้อหาสาระและกระบวนการ เรียนรู้ เพื่อสนองความมุ่งหมายทางการศึกษาของแต่ละระดับแต่ละประเภท โดยให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าทางที่พึงประสงค์ การจัดเนื้อหาสาระและกระบวนการ เรียนรู้ระดับประถมศึกษา, ใหญ่เรียนสามารถคงสภาพออก เขียนได้ คิดเลข เป็น รักการทำงาน สนใจที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการปกครองตามวิถีประชาธิปไตย รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้...

จะเห็นได้ว่าต่อไปจะได้มีการ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียนและกระบวนการเรียนรู้ในวงการการศึกษาของไทย มีการจัดตั้งคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา¹⁰ "เพื่อตรวจสอบปัญหาพร้อมทั้งแสวงหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้การศึกษาสามารถสนองต่อความถนัดห้วงของประชาชนส่วนใหญ่ สอดคล้องกับแนวทางพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตยของไทย และเหมาะสมแก่กาลสมัยด้วย" ในคำนี้เกี่ยวกับบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต¹¹ ได้กล่าวไว้ในข้อ 4 ของหลักการและมาตรการในการปฏิรูปการศึกษาว่า

ข้อ 4 ให้ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงบทบาทและฐานะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นสมาชิกกำลังในการปฏิรูปการศึกษา โดยปรับปรุงระบบการฝึกหัดครูและบุคลากรหลักให้โดยคุณภาพและปริมาณที่ตรงกับความต้องการ เร่งอบรมครูประจำการและบุคลากรหลักให้ทันหน้าที่ใหม่โดยตามแนวการปฏิรูป ผลิตรุ่นชนบทจากชาวบ้านที่มีประสบการณ์และทำงานในท้องถิ่นที่มีคุณลักษณะและนิสัยครูที่พึงประสงค์

จึงเห็นได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาเพื่อไทยบรรลุตามจุดประสงค์ดังกล่าวนี้จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขทั้งระบบให้สอดคล้องกัน ในการนี้ครูผู้ทำหน้าที่สอนนับว่า เป็นผู้ที่มีความ

¹⁰ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, เรื่อง เดิม, หน้าถ่านา.

¹¹ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต, เรื่อง เดิม, หน้า 5.

สำคัญมากที่จะต้องปรับปรุงตัวให้เหมาะสมกับการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ในเรื่องวิธีการสอน และยอมรับเอาแนวคิดใหม่ ๆ ไปใช้ โลว์ และ คอรับิน¹² ได้กล่าวว่า "วิธีสอนเป็นสิ่งสำคัญ แต่ต้องมีบางสิ่งที่ต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่มีใครสามารถสอนใครว่าจะสอนอย่างไร" ถ้ามอง ในด้านการสอนสังคมศึกษาที่เป็นมาแล้วนั้น ครุยังใช้วิธีการสอนที่มุ่งให้เพียงเนื้อหาแก่นักเรียนเท่านั้น ในเรื่องนี้ วิลเลียมส์¹³ ได้ให้ทัศนะว่า

การสอนสังคมศึกษาของครูยังคงดำเนินไปเหมือนเดิม คือสอนด้วยการบรรยายเป็นส่วนมาก การเรียนด้วยตนเองอย่างเสรี การจัดสัมมนาถูกมองมีน้อยมาก หรือแม้ การทดลองปฏิบัติการศิลปะ หัตถศึกษาทำให้สัมพันธ์กันยังมีน้อย นักเรียนขาดการกระตุก

สวิตเซอร์¹⁴ พบว่า "ครูสอนสังคมศึกษามีเปอร์เซ็นต์น้อยที่รู้โครงการสอน วิธีการสอน และมีครูเป็นจำนวนน้อยที่ใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนในชั้นเรียน"

ในปัจจุบันนี้ นักการศึกษาได้เปลี่ยนแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบันและอนาคตของผู้เรียนมากขึ้น ศาสตราจารย์สุมณ อมรวิวัฒน์¹⁵ ได้กล่าวถึงการ เปลี่ยนวิธีการสอนสังคมศึกษาและความมุ่งหมายทางสังคมศึกษา ไว้ว่า

12

William T. Lowe and Warren Corbin, "Learning to Teach the Social Studies: What do Teachers Recommend?," Social Education, (March, 1970), p. 286.

13

James C. Williams, "The Social Sciences-Up or Down?," The Social Studies LXIV, (October, 1973), p. 211.

14.

Thomas J. Switzer, "Something Old and Something New: The Social Studies in Transition," The High School Journal LVII, (March, 1974), p. 240.

15

ศาสตราจารย์สุมณ อมรวิวัฒน์, การสอนสังคมศึกษาในชั้นประถม (อัครสาเนา เย็บเล่ม), หน้า 1.

การสอนสังคมศึกษาในปัจจุบันหันมา พึ่ง เล็งความสัมพันธ์ระหว่างตัวนักเรียนกับคนอื่น และ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม การสอนและการสร้างความสัมพันธ์ เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ครูและนักเรียนจะต้องได้ปฏิบัติ กระทำ ฝึกฝน แสวงหา แก่ ปัญหาารวมกันเป็นระยะยาวนาน ความมุ่งหมายทางสังคมศึกษาจึงมุ่งเน้นทั้งในทาง พฤติกรรม และในธรรมอันพึงประสงค์ ถ้าการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายทั้งสอง ค่าดังกล่าวแล้ว ผู้เรียนจะสามารถดำรงชีวิต แก้ปัญหา และปรับตัวอยู่ในสิ่งแวดล้อม ได้อย่างมีความสุข การเรียนการสอนสังคมศึกษา จึง เปลี่ยนไปจากการ บอก- จด-ท่อง-ตอบ มาเป็น การเรียนโดยการ ฟัง-อ่าน-วิเคราะห์-แก้ปัญหา-แสดงวิธี แก้ปัญหานั้น ๆ

เคน เวกี¹⁶ ได้วางความมุ่งหมายในการสอนวิชาสังคมศึกษาของ มรรฐ จอบส์ ไว้ 3 ด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. ด้านความเป็นมนุษย์ (Humanistic)
2. ด้านความเป็นพลเมือง (Citizenship)
3. ด้านปัญญา (Intellectual)

เจมส์ เอ. ¹⁷ มีความเห็นว่า "จุดหมายอันสำคัญของสังคมศึกษาคือ การช่วยให้ นักเรียนสามารถที่จะตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล และเขายังมีความเห็นต่อไปอีกว่า เมื่อเด็กมีเหตุผลแล้วจะมีผลคือการอยู่ร่วมกันต่อชุมชนในท้องถิ่นและต่อชาติ"

¹⁶ Leonard S. Kenworthy, Social Studies for the Seventies (Toronto:Ginn And Company,1969), p. 7.

¹⁷ Banks James A., Teaching Strategies for the Social Studies (Massachusetts:Addison-Wesley Publishing Company, Inc.,1973), p. 104.

18
คักลาส ไท้ศนะธา.

การสอนสังคมศึกษาไม่เพียงแต่เน้นเนื้อหา ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงพื้นฐานเท่านั้น แต่จะต้องรวมเน้นถึงสิ่งอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกควย สิ่งเหล่านั้นไคแก แนวคิด ขอสรูป ทักษะ และคานิยม และวิธีที่จะสอนและเรียนที่จะให้เกิการะบวนการในการสรูป การพัฒนาทัศนคติ ความคิด คานิยม และการพัฒนาทักษะ ตลอดทั้งนี้สยความสามารถเป็นสิ่งที่จำเป็นอันสำคัญที่จะนำไปสู่ความหมาย ความคิดและความเข้าใจทางสังคมศึกษาในที่สุด

19
พีสัน ไค่ดาวถึงความเปลี่ยนแปลงไปสู่นวใหม่ของการสอนสังคมศึกษาไว้ ดังนี้

1. จากเนื้อหาวิชาและข้อเท็จจริงไปสู่นวแนวคิด การแก้ปัญหาและคานิยม
2. จากความมุ่งหวังที่เน้นคานความรู ไปสู่การสอนที่เน้นคาน ทัศนคติ
3. จากเนื้อหาที่ตายตัวไปสู่อความคิดเป็นวิทยาศาสตร์
4. จากการสอนตามลำดับ เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เป็นการสอนไปแต่ละเรื่อง
5. จากการเล่นในเรื่องให้เรียนควยการจจจา เป็นการสอนให้เรียนโดยกรณพม.

ในคานที่เกี่ยวกับการสอนนั้น นักการศึกษาไคแสดงทัศนะไว้ ดังนี้

20
ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ "การสอนที่ดี ก็คือการแนะทางเรียนที่คคือให้เรียนรู้จักหาวิธีเรียนไคตนเอง ที่จะทำให้เกิดความรู้ ความชำนาญไคมากที่สุด โดยประนัยคเวลาแรง และทรัพย์สินที่สที่สุดที่อาจทำได้"

18
Malcolm P. Douglass, Social Studies (New York: J.B. Lippincott Company, 1967), p. 104.

19
Robert Peason, "Beyond the New Social Studies," The Social Studies, LXIV (March, 1973), p. 315.

20
ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "การสอนภาษาไทยกับคานิยมในปัจจุบัน," วิทยาสาร, 25 (1ธันวาคม, 2517), หน้า 14.

ซินเคมเยอร์²¹ "ปัจจัยอย่างหนึ่งในการให้การศึกษาแก่เด็กคือ การปรับตัวทางสังคม หมายความว่าไม่เพียงแต่เด็กจะปรับตัวเอง เท่านั้น แต่หมายถึงผู้ให้การศึกษาต่อสังคมด้วย เขา ยังได้กล่าวอีกว่าโรงเรียนมีไว้เพื่อจะฝึกพลเมืองให้เป็นผู้รู้จักดีด้วย"

แบร์²² "หัวใจของสังคมศึกษานั้น ควรให้นักเรียนมีโอกาสตัดสินใจเองบ้าง ครู เน้นความสำคัญของประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ และกิจกรรมของชุมชน"

เฟลด์แมน²³ "ครูไม่จำเป็นต้องเป็นศิลปินหรือช่างานาฏทางฝีมือ แมวว่าความชำนาญ ทางเทคนิคจะมีประโยชน์มากก็ตาม แต่ที่แน่นอนก็คือ ต้องการครูซึ่งรู้อะไรเรื่องชีวิตและนำเอา ประสบการณ์ของคนทำให้เกิดประสบการณ์ในห้องเรียน ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นคือประมวลประสบการณ์ ของครู"

ไพร์สัน สุวรรณแสน²⁴ ได้กล่าวถึงวิธีสอนสังคมศึกษา ไว้ว่า

1. สอนแบบปรากฏภาพ หรืออธิบายให้ฟังให้ความรู้ความเข้าใจ
2. สอนแบบให้อ่านจากตำรา
3. สอนแบบให้รายงานหรืออภิปราย
4. สอนแบบให้ทำกิจกรรม เช่น วาดภาพ สร้างหุ่นจำลอง เล่นละคร
5. สอนแบบใช้วิทยากรจากภายนอกมาบรรยาย

21

Michael T. Hinkemeyer, "Societal Values: A Challenge to the Curriculum Specialist," The Social Studies, LXV (March, 1974), p.114.

22

Robert D. Barr, "Beyond the 'New Social Studies'," The Social Studies, LXIV (April, 1973), p.158.

23

Edmund B. Feldman, "The Teacher as Model Critic," The Journal of Aesthetic Education, Vol.7 (January, 1973), p. 56.

24

ไพร์สัน สุวรรณแสน, "การสอนสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น," ศึกษาสัมพันธ์ ภาคศึกษา 11, 2 (กันยายน, 2510), หน้า 72.

สุนทร สุนันทรย์²⁵ ไก่กล่าวถึงวิธีสอนสังคมศึกษามีแบบใหญ่ ๆ 3 แบบ คือ

1. วิธีสอนแบบแก้ปัญหา (Problem-Solving Method)
2. วิธีสอนแบบหน่วย (Unit Method)
3. วิธีสอนแบบสอบถาม (Method of Inquiry)

ชัชคม กาญจนโชติ²⁶ กล่าวไว้ว่า

เพื่อให้เหมาะสมกับระดับความสามารถ ความสนใจของเด็ก ความต้องการของชุมชน และส่งเสริมให้เด็กมีทักษะ ความสามารถและทัศนคติที่ดีต่อสังคมเป็นส่วนรวม การสอนสังคมศึกษา จึง เริ่มต้นด้วยการจัดประสบการณ์ให้เด็กมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับชุมชน แล้วจึงค่อย ๆ ขยายวง ไก่กว้างออกไปจนคลุมถึงประเทศและโลก...

ศาสตราจารย์สมน อมรวิวัฒน์²⁷ ไก่กล่าวไว้ว่า

ครูจำเป็นต้องเข้าใจว่า การบรรยายและการอ่านหนังสือแบบเรียนเท่านั้นไม่สามารถก่อให้เกิดความรู้ที่กว้างขวางพอ นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนให้สามารถปรับตนได้ และยังขาดประสบการณ์ด้านอื่น ๆ อีกมาก ฉะนั้นจึงมีสิ่งอื่นอีกหลายอย่างที่เป็นแหล่งวิทยาการ เป็นครู เป็นเครื่องมือที่นักเรียนจะได้เรียน ได้ฝึกหัด และได้เกิดคุณธรรมที่ดี และกว้างขวางขึ้น แหล่งวิทยาการดังกล่าวได้แก่ หนังสืออ่านประกอบ แผนที่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สถานที่สำคัญต่าง ๆ ในชุมชน วิทยากรในชุมชน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน หน่วยงานของนักเรียนเอง และกลุ่มคนที่แวดล้อมตัวนักเรียนอยู่ เป็นต้น อบรม และบุคคลดังกล่าวจะช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดียิ่ง ทางสังคมแก่นักเรียนและทำให้วิชาสังคมศึกษา เป็นการ เรียนเพื่อชีวิตอย่างแท้จริง

25

สุนทร สุนันทรย์, คู่มือวิชาการศึกษา เทคนิคและวิธีสอนวิชาสังคมศึกษา (พระนคร: สำนักพิมพ์สมมติ, 2514), หน้า 199.

26

ชัชคม กาญจนโชติ, "วิธีสอนสังคมศึกษา," ศูนย์ศึกษา, 14 (มกราคม-มีนาคม, 2510), หน้า 35.

27

ศาสตราจารย์สมน อมรวิวัฒน์, เรื่องเดิม, หน้า 3.

28
ไพร์น สุวรรณแสน ไกล่ล่าวว่า

การสอนสังคมศึกษาสัมพันธ์กับวิชาอื่น เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจเรียน
2. มีความสนุกสนาน เพลิดเพลินในการเรียน
3. เป็นการเปลี่ยนอุริยาบถในเวลาเรียน
4. มีความโกร้วโกร้เรียน
5. มีความรู้ทั้งวิชาสังคมศึกษาและวิชาอื่น
6. มีทัศนคติที่ถูกต้อง การเรียนการสอน

29
ดร. กอ สวัสดิ์พาณิชย์ ไกล่ล่าวไว้ว่า

การสอนสังคมศึกษาสำหรับเด็กป. 3 - 4 และสูงขึ้นไปเน้นบทบาทผู้นำตาม เด็ก
เด็กให้รับผิดชอบต่อหน้าที่และให้รู้จักใช้สิทธิของตนให้ถูกต้อง ควรจัดให้ไปศึกษานอก
สถานที่ ปัญหาที่เด็กศึกษาควร เป็นปัญหาเกี่ยวกับ "อย่างไร" และ "เพราะเหตุใด"
เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิดหา เหตุผลและสรุปความคิดจากประสบการณ์

30
จาโรลิเมค ไกล่ล่าวความมุ่งหมายในการสอนสังคมศึกษาของ คณะกรรมการวาง
นโยบายการศึกษาของอเมริกาไว้ว่า

ความมุ่งหมายของการสอนสังคมศึกษา แบ่งได้ 3 คำๆ คือ

1. ความเข้าใจ (Understanding) เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในค่านิยมวิชาการ
2. ทัศนคติ (Attitude) ในเรื่องค่านิยมความซื่อสัตย์ อุดมคติและความรู้สึก
3. ทักษะ (Skill) เกี่ยวกับความสามารถในการนำความรู้ทางสังคมศึกษามาประยุกต์
ใช้ หรือมาทำให้เกิดการ เรียนรู้ใหม่

28
ไพร์น สุวรรณแสน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 64.

29
ดร. กอ สวัสดิ์พาณิชย์, "พัฒนาการของ เด็กกับการสอนสังคมศึกษา,"

จันทร์ เกษม, ฉบับที่ 89 (กรกฎาคม-สิงหาคม, 2512), หน้า 18.

30
John Jarolimek, Social Studies in Elementary Education

(New York: The Macmillan Company, 1967), p.8.

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์³¹ ไกล่ล่าวไว้ว่า

- ถ้าเรามีเนื้อหาบทเรียนอยู่ในมือแล้ว เราจะลองสอนบทเรียนนั้น เราคงต้องเตรียมว่า
1. หัวใจของเนื้อหาอยากใหญ่เรียนทำอะไรโดยบ้าง ใครรับอะไรบ้าง มีอะไรบางอย่าง อย่างไรเป็นต้น
 2. ถ้าเราอยากใหญ่เรียนเป็นอย่างซอหนึ่ง เราจะคง เพิ่ม เต็มหรือจักเนื้อหาของบทเรียน หัวใจมันอย่างไร
 3. ถ้าเราอยากใหญ่เรียนเป็นอย่างซอหนึ่ง เราจะจักกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง
 4. จะมีอุปกรณการสอนอะไรบางอย่างที่จะช่วยส่งเสริมใหญ่เรียนได้เป็นอย่างซอหนึ่งด้วย
 5. เมื่อเราจักกิจกรรมซอหนึ่ง ๆ หรือจบบทเรียนหนึ่งแล้ว เราสามารถจักใครหรือไม่ ว่า ผู้เรียนได้เป็นอย่างซอหนึ่งแล้ว

ดร. เอกวิทย์ ฌ ถलग³² ไกล่ล่าวว่า

การวิจัยทางสังคมวิทยา เมื่อเร็ว ๆ นี้ นักสังคมวิทยาได้พบสิ่งที่น่าสนใจยิ่งประการหนึ่ง คือ ชนทางชาติต่างภาษาต่างระดับพัฒนาการ เริ่มจะมีคติเกี่ยวกับบุคคลสมัยใหม่ (individual modernity) ตรงกันอย่างน่าพิศวง กล่าวคือ ชีวิตใหม่ของผู้คนซึ่งแรงผลักดันให้คนที่จะอยู่ในโลกปัจจุบันได้คือพอควรมีคุณลักษณะที่จำเป็นบางประการ เช่น

1. กล้าเผชิญประสบการณ์ใหม่ ๆ
2. ไม่อยู่ในใต้อำนาจของวงการหรือสถาบันตามแบบรูปเดิม ๆ
3. เชื่อในหลักของวิทยาการ
4. มีความปรารถนาใตคนและครอบครัวเจริญก้าวหน้าในการศึกษา และทางอาชีพ
5. ชอบตรงเวลา และชอบศึกษารวดวงหนา
6. สนใจกิจการบ้านเมืองโดยกว้างขวาง และ
7. กระตือรือร้นที่จะติดตามข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ อยู่เสมอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

31 ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์, "การตั้งความมุ่งหมายในการเรียนการสอนสังคมศึกษา," เอกสารทางวิชาการ แนนวิชาประถมศึกษา การสอนสังคมศึกษาในชั้นประถม (เอกสารอัครสำเนา เข็ม เดิม).

32 ดร. เอกวิทย์ ฌ ถलग, เพื่อความเข้าใจสาระและธรรมชาติของการศึกษา (เอกสารอัครสำเนา), หน้า 4.

ชาติ ลัทธิตี³³ (2507) ใควิจัยเรื่อง "การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดี บางประการของ เด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" โดยศึกษาคุณธรรมค่านต่าง ๆ 10 ค่าน แล้วนำไป ตรวจสอบกับ เด็กว่า เด็กมีคุณธรรมค่านใด เพียงไร สอดคล้องกับความมุ่งหวังของผู้ใหญ่และ ครูหรือไม่ ผลของการศึกษาพบว่า เด็กมีความคิดเห็นในเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดี สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและครูร้อยละ 73 และ 75 ตามลำดับของจำนวน สถานการณ์ทั้งหมด

วัลลภ พุ่มพวง³⁴ (2514) ใควิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับความเป็น พลเมืองดี" โดยใควิจัยกลุ่มตัวอย่างที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วไม่ได้เรียนต่อ ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความคิดเห็นไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับค่านิยม และคำสอนในศาสนา ความรับผิดชอบ ในหน้าที่พลเมืองดีและความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย มีเพียงร้อยละ 50 ของกลุ่ม ตัวอย่าง เท่านั้นที่มีความเข้าใจในเรื่องการปกครองประเทศ

สมนึก อ่องเอิบ³⁵ (2515) ใควิจัยเรื่อง "การสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็น พลเมืองดีจากหนังสือสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา ตอนต้น" โดยมุ่งที่จะศึกษาเนื้อหาแบบ เรียนสังคมศึกษาและหนังสืออ่านประกอบที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนระดับ ประถมศึกษา ตอนต้น ในค่านความคิดรวบยอดของความเป็นพลเมืองดี ผลการศึกษา พบว่า

³³ ชาติ ลัทธิตี, "การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีบางประการ ของเด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2507).

³⁴ วัลลภ พุ่มพวง, "ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514).

³⁵ สมนึก อ่องเอิบ, "การสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี จากหนังสือสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา ตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

หนังสือแบบ เรียบและหนังสืออ่านประกอบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 มีเนื้อหาที่มีผลต่อการสร้างความคิดรวบยอดในค่านิยมและคำสอนในศาสนาไว้มากที่สุด ส่วนหนังสือแบบ เรียบในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ได้บรรจุความคิดรวบยอดในเรื่องการอยู่ร่วมกันในชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม และความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยไว้มากกว่าคำสอนในศาสนา ส่วนความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมือง และการปกครองประเทศมีน้อยที่สุด การวิจัยเรื่องนี้ ยังพบต่อไปอีกว่า ผู้ทรงคุณวุฒิและครูส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหาแบบ เรียบในระดับประถมศึกษา ตอนต้น มุ่งให้จรรยาละเอียดยมากกว่าให้เกิดความคิดรวบยอดและทักษะและความรู้ที่ให้แก่สอดคล้องกับระบบสังคมไทย ค่านิยมรับผิดชอบของพลเมืองของประเทศ

อนงค์ ประมุขกุล³⁶ (2515) ได้ศึกษาเรื่อง "บทบาทของการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา ตอนต้นที่มีต่อการปลูกฝังความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดี" โดยการจัดกลุ่มกิจกรรมการสอนออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อใช้ในการปลูกฝังแนวคิดทางสังคมศึกษา แก่นักเรียน กลุ่มกิจกรรมเหล่านี้ประกอบด้วย การบรรยาย การใช้แบบเรียน การศึกษาค้นหาความรู้ การเรียนจากข่าวและเหตุการณ์ การแก้ปัญหา การใช้อุปกรณ์ การฝึกทักษะทางสังคมและการวัดผล ผลการวิจัย พบว่า วิธีสอนของครูมีผลต่อการปลูกฝังแนวคิดของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

กวน ชาวหนู³⁷ (2516) ได้วิจัยเรื่อง "หน่วยการสอนสังคมศึกษา เพื่อปลูกฝังค่านิยมแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น" มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างหลักสูตร แบบเรียน และ

³⁶ อนงค์ ประมุขกุล, "บทบาทของการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา ตอนต้นที่มีต่อการปลูกฝังความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดี" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

³⁷ กวน ชาวหนู, "หน่วยการสอนสังคมศึกษา เพื่อปลูกฝังค่านิยมแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

หน่วยการสอนสังคมศึกษา เพื่อปลูกฝังค่านิยมแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น และ เพื่อศึกษาพัฒนาการค่านิยมและวิธีสอนในการปลูกฝังค่านิยม โดยนำไปทดลองกับตัวอย่าง ประชากรที่เป็นชาวเขาจำนวน 57 คน แบ่งเป็นพระภิกษุสามเณร 25 รูป และฆราวาส 32 คน มีความรู้สามัญตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเมื่อเสร็จการทดลองฝึกอบรมครบ 3 เดือนแล้ว ผู้รับการอบรมจะไปเป็นครูช่วยสอนเด็กชาวเขาโดยโซบั้นตีการ สอนที่ผู้วิจัยได้ทดลองสร้างขึ้นเป็นคู่มือครู ในการสอนถ่ายทอดค่านิยมให้แก่ชาวเขา ตัวอย่าง ประชากร อีกกลุ่มหนึ่ง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 70 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้ แบบฝึกหัดสรุป หน่วยการสอน แบบประเมินผลการฝึกสอน แบบการจัดอันดับค่านิยมของผู้รับการอบรมและแบบทดสอบวัดทัศนคติต่อค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตร แบบเรียน และหน่วยการสอนที่สร้างขึ้นสามารถใช้ทดลองฝึกอบรมผู้รับการอบรมครั้งนี้ได้ โดยที่การเรียนรู้ทางด้านวิชาการของผู้เข้ารับการอบรม เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และสัมฤทธิ์ผลด้านวิชาการกับความสามารถในการสอน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นอกจากผู้เข้ารับการอบรมจะมีการเรียนรู้ทางด้านวิชาการดีขึ้นแล้ว ยังมีความสามารถในการสอนอยู่ในเกณฑ์ ดีด้วย

ทางด้านการปลูกฝังค่านิยมนั้น "หน่วยการสอนสังคมศึกษา เพื่อปลูกฝังค่านิยมแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น" ใช้ได้สำหรับผู้เข้ารับการอบรม ทั้งนี้เนื่องจากคะแนนที่วัดพฤติกรรมการทางค่านิยมของผู้รับการอบรมที่ไคโนสปีคาที่ 2 และสปีคาสุดท้ายของการอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และมีแนวโน้มที่จะใช้ปลูกฝังค่านิยมแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นได้ แต่ผลการวิเคราะห์ไม่มีความแตกต่างกันในเชิงสถิติระหว่างทัศนคติต่อค่านิยมของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และระหว่างทัศนคติค่านิยมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีอยู่ก่อนการทดลองกับภายหลังการทดลอง นอกจากนี้ยังมีข้อที่น่าสังเกตว่า พระภิกษุสามเณร มีพัฒนาการก่อนข้างสูงกว่าฆราวาส และผู้ที่สอบกลมีความรู้ ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยเรื่องนี้ให้ความเห็นว่าการทดลองการปลูกฝังค่านิยม น้อยเกินไป ควรจะใช้เวลาอย่างน้อย 3 ภาคเรียน

บุปผา วงษ์สนธิ³⁸ ไท่ฟ้าการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาทักษะในการสอน
 สังคมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองฝึกอบรมครูสอนเด็กชาวเขาให้สามารถพัฒนา
 ทักษะในการสอนสังคมศึกษาแก่เด็กชาวเขา เครื่องมือที่ใช้เป็นหลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบ
 เรียน คู่มือครู แบบทดสอบ แบบประเมินผลการฝึกสอน และใช้วิธีสอนทักษะ ทดลอง
 กับตัวอย่างประชากรที่เป็นชาวเขาจำนวน 57 คน เป็นระยะเวลา 3 เดือน เก็บรวบรวม
 ข้อมูลจากคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม คะแนนพัฒนาการในระหว่างฝึกและ
 คะแนนฝึกสอน

ผลการวิจัย พบว่า ผลการฝึกอบรมเป็นที่พอใจ โดยความแตกต่างระหว่างคะแนน
 เหนือก่อนและหลังการฝึกอบรม มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 สหสัมพันธ์ของผลการเรียนค่าน
 วิชาการกับการฝึกสอนมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 การทดลองครั้งนี้จึงประสบผลตามวัตถุประสงค์
 ประสงค์ จากกรวิจัยครั้งนี้ พบอุปสรรคและได้ข้อเสนอแนะบางประการ อุปสรรค
 ในการพัฒนาทักษะ ก็คือ พื้นความรู้เดิมและทักษะทางภาษาไทยของผู้รับการอบรมถ้า
 ไปจะเป็นปัญหาในการสอน ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้การวิจัยครั้งต่อไปใช้แบบทดสอบที่มี
 ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยหากค่าความเชื่อถือได้ก่อนที่จะนำไปใช้ และในการสอนทักษะควร
 จะเน้นการใช้อุปกรณ์บางประการ เช่น การใช้แผนที่ภูมิศาสตร์ การตีความหมายสัญลักษณ์
 ของแผนภูมิ กราฟและสถิติ การใช้หนังสือพิมพ์รายวัน และการใช้เอกสารเสริมประสม
 การณ์

38

บุปผา วงษ์สนธิ, "การพัฒนาทักษะในการสอนสังคมศึกษา" (วิทยานิพนธ์
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

จรรยา จัวนาน³⁹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็ก
 ชาวเขาในการสอนวิชาสังคมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็ก
 ชาวเขาให้มีความรู้ความสามารถในการสอนวิชาสังคมศึกษาแก่เด็กชาวเขา และเพื่อทค
 ดลองใช้แบบเรียนวิชาสังคมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรพิเศษ
 หนังสือแบบเรียน - คู่มือครู แบบทดสอบ แบบฝึกหัดย่อย แบบสังเกตการทดลองสอน
 แบบให้คะแนนการสอน แบบนิเทศการสอน แบบประเมินผลหนังสือแบบเรียน และวิธีสอน
 สังคมศึกษาตามแนวของ โครงการทดลองฝึกอบรมกับตัวอย่างประชากรที่เป็นชาวเขา
 จำนวน 55 คน เป็นระยะเวลา 3 เดือน เก็บรวบรวมข้อมูลจากคะแนนการทดสอบก่อน
 และหลังการฝึกอบรม คะแนนพัฒนาการในระหว่างฝึกและคะแนนฝึกสอน

ผลการวิจัย พบว่า ผลการฝึกอบรมเป็นที่พอใจโดยความแตกต่างระหว่างคะแนน
 เฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรมมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรมเพิ่ม
 ขึ้นจากก่อนการฝึกอบรมเป็น 4.87 สหสัมพันธ์ของผลการ เรียนรู้ด้านวิชาการ กับผลการ
 ฝึกสอนเป็น 0.832 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 พื้นฐานการศึกษาและสภาพของผู้รับการ
 อบรมไม่มีอิทธิพลต่อความมั่นใจในการสอน และผู้รับการอบรมมีความเข้าใจ เนื้อหาวิชาใน
 หนังสือแบบ เรียนสังคมศึกษาที่กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ดี แสดงว่าหลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบ
 เรียน คู่มือครูและแบบทดสอบที่สร้างขึ้นรวมทั้งหลักการสอนในการอบรมและวิธีสอนสังคม
 ศึกษาโดยใช้แนวการฝึกหัดครูตามหลักสูตรพิเศษของโครงการมีประสิทธิภาพ สามารถผลิต
 ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

จากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า วิชาสังคม
 ศึกษา เป็นวิชาที่มีความสำคัญในการพัฒนาคน การสอนจะให้โดดเด่นตามวัตถุประสงค์นั้น วิธี

³⁹ จรรยา จัวนาน. "การฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา ในการสอนวิชาสัง
 กษศึกษา" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2517).

การสอนของครู เป็นสิ่งสำคัญมาก การสอนสังกมศึกษาในปัจจุบันมุ่งปลูกฝังให้ยูเรียนไคมี
ความรู้ที่ถูกต้อง คิดไคญกับเหตุผล นั้นก็คือ สอนให้เกเรียน "คิดเป็น"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย